

Brahminernes hævn

Historien om Sukey Sukey - en Hindu Prinsesse

af journalist Bente Arendrup

*I syv led skal ingen af hendes efterkommere samle rigdomme.
Kun få af familiens sønner skal gifte sig -
og døtrene skal forblive ugifte -
eller blive enker i en ung alder.*

Denne forbandelse fra 1780'ernes Indien blev altid taget frem, da jeg var barn, når min mor skulle forklare familiens permanente pengemangel. Min morfar, forfatteren Palle Rosenkrantz, fortæller ganske kort om forbandelsens baggrund i sin erindringsbog *Billeder fra min barndom*: En forfader havde reddet en smuk indisk prinsesse af Marahtta-stammen fra enkebrænding og levet sammen med hende. Hendes brødre, der var hindupræster, brahminere, svor en frygtelig hævn, dræbte hende og nedkaldte forbandelsen over hendes efterkommere. En af dem var min morfar.

Det var en så romantisk historie, at jeg som voksen måtte prøve at finde ud af, hvad der var sandt, og hvad der var myte. Det mindede om den historie, jeg havde læst i Jules Vernes *Jorden rundt i 80 dage* - men dette var sket længe før. Måske var det den historie, Jules Verne havde brugt?

En tante til min morfar, Evelyn Mackenzie, havde studeret familien Mackenzie's historie, og i hendes maskinskrevne manuskript, *The Mackenziees of Scatwell*, som jeg arvede fra min mor, dukkede historien op i en mere udførlig udgave - dog stadig kun omtalt som en myte:

Ifølge hende hed vores indiske formoder, Sukey-Sukey, og var om ikke prin-

Omkring 1820 udkom et bønsskrift i London om at standse de barbariske enkebrændinger *India's Cries to British Humanity*, af J. Peggs med denne dramatiske skildring af en hindu enke, der brændes på bålet sammen med sin mands lig. I 1829 vedtog det engelske parlament en lov, der forbød enkebrændinger. India Library and Records.

sesse, så "a Hindu lady of high caste" og med evner for det okkulte. Desværre bragte hun ingen detaljer om, hvor og hvornår den heltedige redning fandt sted. Men det hele foregik længe inden den tid, da englænderne forlangte besked om enkebrændingerne og officielt forbød dem.

Den unge redningsmands navn var Joseph Dixon, og takket være de righoldige arkiver i British Library's India House i London er det, i løbet af diverse besøg der, lykkedes mig at stykke så mange oplysninger sammen, at myten viser sig i det store og hele at være sand.

Da jeg første gang tog over Blackfriar's Bridge og gik op i den triste bygning, hvor India Office's arkiver har til huse, anede jeg ikke, om jeg ville finde noget.

Men stor var min fryd, da jeg allerede ved mit første besøg fandt hans ansøgning fra 1770 om at blive sendt til Indien som skriver. Han var præstesøn fra Cockermouth i Yorkshire, og det var meget almindeligt på den tid, at unge uformuende mænd søgte ansættelse i The Honourable East India Company og skabt sig en fremtid der.

I årene efter gjorde jeg mig det til en vane, hver gang jeg kom på feriebesøg i

INDIA'S CRIES

TO BRITISH HUMANITY;

CONTAINING

The Suttees' Cry to Britain:

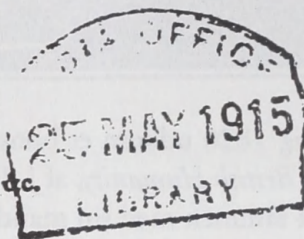
SHOWING THAT

THE BURNING OF HINDOO WIDOWS MAY BE ABOLISHED
WITH EASE AND SAFETY.

FACTS AND OBSERVATIONS ON THE PRACTICE
OF

TAXING PILGRIMS

IN VARIOUS PARTS OF INDIA, &c.

AN APPEAL

TO BRITISH HUMANITY AND JUSTICE,

RELATIVE TO

EXPOSING THE SICK ON THE BANKS OF THE GANGES, &c.

AND

AN APPEAL

TO THE SOCIETY OF FRIENDS

ON BEHALF OF CHRISTIANITY IN INDIA.

BY J. PEGGS,

LATE MISSIONARY AT CUTTACK, ORISSA.

London:

SEELY, FLEET-STREET; WIGHTMAN AND CRAMP, PATERNOSTER-
ROW; AND MASON, CITY-ROAD.

Omkring 1770-85, hvor denne historie foregår, var det ganske almindeligt for englændere i Indien at leve sammen med - og sommetider også gifte sig med - indiske kvinder og stifte familie. Det var dyrt, besværligt og slet ikke ufarligt at få engelske kvinder derud og vanskeligt at tilfredsstille de krav de stillede til en tilværelse i det fremmede. Så hvorfor ikke indrette sig bekvemt som f.eks. generalen William Palmer, der havde to indiske hustruer, begge fyrstedøtre? Med den ene fik han fire sønner og to døtre. Billedet, som aldrig blev helt færdigt, er malet af Francesco Renaldi i 1786 og forestiller Palmer med begge hustruer, to sønner, en datter og tre andre kvinder.

Da forholdene i Indien var stabiliseret omkring 1830 begyndte de engelske Memsahibs at komme ud i stort tal, og så fik de hurtigt sat en stopper for de upassende arrangementer.

London, at bruge nogle timer i India House. Et år var jeg så heldig at få et rejselegat fra Publicistklubben, så jeg kunne bruge en hel uge. Alligevel er det en langsommelig måde at forske på, nar man tilmed er amatør .

Efterhånden tegnede der sig dog et billede:

Joseph Dixon f. 1745 ankom til Indien den 22. juli 1771. Hvortil stod der ikke, men det er antagelig Madras. The National Archives i New Delhi, som jeg har korresponderet med (og det går langsomt!) har oplyst, at Joseph Dixon efter ansøgning blev forflyttet fra Fort St. George (Madras) til Fort William (Calcutta) den 30. Marts 1774.

I 1775 var han avanceret til "Second Assistant under the Secretary, Public

Department". I 1776 blev han udnævnt til "Factor" i Surat afdelingen. Det er nær Bombay, og i 1777 blev han "Salt-Agent" ved handelskammeret i Barcool. Stednavnet på kartotekskortet er håndskrevet og svært at læse, og jeg har ikke kunnet finde frem til, hvor i Indien det ligger. I 1780 blev han "Junior Merchant" og i 1782 "Examiner of Exports and Imports".

På et eller andet tidspunkt i denne opadstigende karriere er det, Joseph Dixon redder den unge indiske enke fra at blive brændt som *suttee* eller sati (som det hedder på sanskrit) på sin ægtemands ligbål. Måske da han var i Surat, som er hjemsted for Marattha'erne. De får to børn sammen - en datter, Nancy, antagelig født i 1778, og en søn, Henry - begge omtalt i hans testamente, skrevet i oktober 1785 i London. Men inden da må de - sikkert af angst for brødrenes hævn - være rejst til Bengalen, hvor han ejer et hus.

I et brev fra 1785, hvor familien antagelig bor nær Calcutta, ansøger Joseph Dixon nemlig om at måtte rejse til England på tre års orlov - muligvis på grund af dårligt helbred, men han angiver også selv i sin ansøgning visse ikke nærmere beskrevne ændringer i sine arbejdsforhold som årsag. Med sig hjem har han den nu 6-7-årige datter Nancy. Her dør han få måneder efter sin ankomst, d. 15. december 1785.

Det endelige bevis for, at historien ikke kun er en myte, fandt jeg frem til, da jeg på et af besøgene i London uden større forhåbninger vovede mig ind på "The Personal Register Office" Chancery Lane for at se, om det testamente Evelyn Mackenzie havde nævnt, skulle findes. Det gjorde det mirakuløst - på mikrofilm.

Det var en mærkelig fornemmelse at se den lange, snørklede tekst rulle frem på skærmen. Testamentet er meget udførligt og viser, at han har skabt sig en ikke ubetydelig formue i Indien. Det indledes med, at han beder to gode venner om at være executores og administratorer. Den første, han derefter betænker, er overraskende nok sin hustru, Mary Dixon, som han åbenbart har haft hjemme i England i de 15 år, han har været væk! Derefter sin søster Nancy Simpson - med udtrykkelig besked om, at pengene er til hende alene og ikke til hendes mand! Et stykke inde i teksten står så følgende liner:

Also to give and bequeath ... the House wherein the said Sukey Sukey, the Mother of the said Henry Dixon and Nancy Dixon, now dwells with the appurtenances and a Bond from the Honourable East India Company for ten thousand Rupers, now in the

hands of Messrs. Faxton and Northam (?) at Bengal aforesaid and all Monies thereto secured and to arise therefrom upon Trust ... permit and authorize the said Sukey Sukey to inhabit and enjoy the said House and to retrieve and take the annual interests, dividends and produce of the Monies secured in the said Bond, and during the time of her natural life for her own use and benefit ...

Det seks foliosider lange testamente er udformet, så der ingen tvivl skal herske om, hvem, der skal have hvad, og det fortsætter med at sige, at efter Sukey Sukeys død skal huset og værdipapiret gå til:

... my natural son Henry Dixon, now at Bengal, and my natural daughter Nancy Dixon, now living with me (who are my children by Sukey Sukey who lived with me and who now lives in my house in Bengal) equally divided between them share and share alike....

Så længe Joseph Dixon levede, havde han gjort, hvad han kunne for at beskytte Sukey Sukey og deres børn, fortæller Evelyn Mackenzie. Men på et eller andet tidspunkt efter hans død, lykkedes det de hævnerrige brødre at finde frem til hende og myrde hende og sønnen. Navnlig for brahminerkasten var det at blive "sati" en ærefuld og hellig handling, som ville bringe lykke til familien og alle, der overværede den. Mens det at svigte denne pligt ville bringe skam og ulykke over enkens familie.

Inden enkebrændinger blev forbudt i 1829-30 var i tusindvis af ulykkelige hindu-enker blevet brændt på mændenes ligbål. Traditionen var svær at udrydde i mange år efter, og Joseph Dixons redningsaktion har sikkert ikke været noget enestående.

Nu var datteren, Nancy, for en tid i sikkerhed i England, men præsternes hævn nåede også hende. Det fremgår af Evelyn Mackenzie's manuskript, at Nancy efter Joseph Dixons død bliver sat i pleje hos hans bror, præsten Fletcher Dixon, i Staveley, Derbyshire, hvor hun vokser op på Staveley Hall.

Som 20-årig gjorde den unge Nancy et særdeles godt parti, idet hun blev gift med den 23-årige Samuel Bancroft, søn af lægen Edward Bancroft, der var født i Amerika og ven med Benjamin Franklin. Det er en helt anden historie, som involverer et krav fra familien på en større del af staten Massachusetts! Det har dog hidtil været svært at få anerkendt ...

Samuel Bancroft var født i London i 1774 i Downing Street og studerede jura ved Trinity College i Cambridge. Hvor han traf Sukey-Sukey's og Joseph Dixon's

Billedet af en enkebrænding er fra begyndelsen af 1700-tallet og hænger nu i Bombay. Kilde: India - from Mughal Empire to British Raj, af Paul Goalen, Cambridge University Press, 1992.

smukke datter, ved vi ikke, men hans frierbrev, afsendt fra Southampton inden en Amerikarejse i 1796, er citeret i Mackenzie-historien. Hvor originalen er blevet af, har jeg ikke kunnet opspore.

De to unge blev gift den 10. december 1798 fra Nancy Dixon's plejeforældres hjem i Staveley, men forbandelsen indhentede dem hurtigt. Året efter blev han kastet af hesten under en ridetur i Hyde Park og døde af sine kvæstelser, og den 21-årige Nancy var enke med en lille datter på tre måneder. Hævnerne havde fået deres tredje offer.

Den smukke enke med de mandelformede, mørke øjne flyttede til Sussex, hvor hun snart blev midtpunkt i et jalousidrama mellem en godsejer og hans to sønner. Faderen og den ældste søn siges at have udkæmpet en rasende duel om hende, men hun endte med at tage den fattigste og yngste søn, der var præst. Vi kan gætte på, at også hans liv blev kort - vi ved med sikkerhed, at Nancy - nu med efternavnet Ashburnham - i 1818 boede sammen med sin nu 19-årige datter, Nancy Bancroft, i "Barn Cottage" ved Eltham.

Da der gik rygter om, at nogle mørklødede mænd var blevet set luskende rundt på egnen, sørgede familie og venner for, at Nancy Ashburnham aldrig gik ud alene. Men en dag, da mor og datter sad sammen i haven, gik unge Nancy ind i huset for at hente noget. Da hun kom ud igen, fandt hun sin mor liggende livløs på plænen, myrdet med dolkestik. Forbandelsen havde indhentet også hende.

Unge Nancy blev straks sendt bort og skjult hos gode venner. Begravelsen skete i dybeste stilhed, og i dødsannoncen i *The Times* stod der kun, at Mrs. Ashburnham var død pludselig. I kirkebogen, som jeg har set, står der kun hendes navn og dødsdag. Datteren fik aldrig nogen forklaring på, hvad der egentlig var sket. Maske fordi familien slet ikke ønskede, at hun skulle vide noget om, at hendes mor var født uden for ægteskab og af en indisk mor. Vi var nu i året 1819 og tidligere tiders frisind var ved at ændre sig.

Et traume har det sikkert været. Da en af hendes døtre engang som voksen spurgte hende ud om begivenheden, brast hun i en så voldsom gråd, at ingen mere turde bringe emnet på bane. Min oldemors bror, Sir James Mackenzie, prøvede omkring 1883 i et anfald af akut pengemangel at forske i sagen, men fandt kun ud af, at alle papirer, som kunne have fortalt om sagen, lå i kisten i kirkens krypt. Kirken var netop blevet restaureret, en mur var flyttet og krypten forseglet med

cement som støtte for muren.

I 1820 blev Sukey Sukey's barnebarn, Nancy Bancroft, gift med den skotske major Lewis Mackenzie. De fik fem børn - tre sønner og to døtre. De to ældste sønner døde begge ugifte den ene under frygtelige pinsler efter at have spist giftig vild peberrod, der ved en fejltagelse var brugt i en middagsret. Den yngste datter, Julia Louise, giftede sig i 1864 med den danske ministerresident i Turin, Iver Holger Rosenkrantz. Hun blev ligesom sin søster enke i en ung alder, men man kan måske sige, at det var en skæbne, hun påførte sig selv ved at gifte sig med en mand, der var 27 år ældre end hun selv. Men vildt forelsket var hun - hun lod sig godvilligt bortføre, da hendes familie satte sig imod ægteskabet. At hendes efterkommere aldrig skaffede sig nogen varig rig

dom, kan selvfølgelig have mange andre gode grunde end hindupræsternes hævn, men det er et faktum, at den sidste Mackenzie af den gren, som Sukey-Sukey blev gift ind i, døde barnløs. Men de havde så til overflod også en anden forbandelse hængende over sig fra den skotske "Seer fra Brahan". Men det er en helt anden historie.

Til gengæld går Sukey Sukey's gener videre gennem min morfars mange efterkommere i Danmark og USA.

Sukey Sukey's oldebarn, Julia Louise, med sin mand, den danske ministerresident, baron Iver Holger Rosenkrantz.